

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Commvnie Onder Eene Ghedaente Alleen Wort Bevesticht Vyt De H. Schriftvre, Ende eyghen gront-reghelen der Calvinisten

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1670

III. Capittel. Vyt de woorden Christi wort betoont dat het vry staet aen de Kercke het lichaem Christi alleen aen de Leeken te geven sonder den Kelck, oft wel alle beyde.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34114

stont naer dese kennisse / voeght'er hy / dat hy upt
 hunc ooghen verdwenen is / ergo soo en heeft Christus
 aen dese twee Discipelen den Kelck niet ghege-
 ben: Hy en kost dit niet doen onder de maeltijdt /
 want hy nam eerst het broodt naer dat hy gheeten
 hadde; hy en kost het oock niet doen terstont naer
 het geven sijn lichaems / want terstont daernae
 ofte onder het geven self / is hy verdwenen: blijft dat
 vast dat hy hun / alleen sijn lichaem ghegeven heeft
 sonder den Kelck.

III. CAPITTEL

Vyt de woorden *Christi* wort betoont
 dat het vry staet aen de Kercke
 het lichaem *Christi* alleen aen de
 Leeken te geven sonder den Kelck,
 oft wel alle beyde.

We hebben tot noch toe ghesien dat Christus in
 de eerste instellinghe van 't Alderh. Sacrament
 sijn lichaem aen de Apostelen heeft ghegeven als se
 noch Leeken waeren / den Kelck als se nu Priesters
 waeren: Wy hebben oock ghesien dat Christus maer
 daer sijn lichaem alleen / sonder den Kelck / aen
 de Leeken ghegeven heeft / ende hier upt beslooten
 dat'er gheen ghebodt Christi kan sijn / om den Kelck
 aen de Leeken te gheben; nu moeten wy sien dat
 Christus met sijne eyghen woorden of leeringhen
 heeft gelaten het lichaem alleen / sonder den Kelck
 ofte wel beyde te saemen / aen de Leeken te ghe-
 ben.

Tot dien eynde / neme ick op / de woorden die Christus
 als ghesproken heeft Joan. cap. 6.
 1. v. 48. 49. 50. Ick ben het broodt des levens: wie

ders hebben het manna ge-eten in de woestijne, en sijn ghe-
sterven: Dit is het broodt uyt den Hemel ghedaelt, die daer
van ghe-eten sal hebben, en sal niet steruen.

2. V. 51. 52. Ick ben het levende broot die uyt den Hemel
ghedaelt ben, indien jemant van dit broodt ghe-eten sal heb-
ben, sal leven in eeuwigheyt.

3. V. 59. Die dit broot eet, sal eeuwelijck leven.

Opdat nude Joden, de welcke Christus hier aen
spack/soudē wetē/wat hy verstant dooz dit broot;
soo heeft hy hun dan klaer uytgesproken ende ghe-
segt: V. 52. het broot dat ick v.l. gheven sal, is mijn vleesch
voor het leven des werelts.

Terstont daer-naer heeft hy beghinnen te spre-
ken niet alleen van sijn vleesch/maer oock van
sijn bloedt/ segghende. 1. V. 54. Ten zy dat ghe het
vleesch van den soone des menschs ghe-eten sult hebben, en-
de sijn bloedt ghedroncken, ghy en sult het leven in v.l.
niet hebben.

2. V. 55. Die mijn vleesch eet, ende mijn bloedt drinkt,
beeft het eeuwich leven.

3. V. 57. Die mijn vleesch eet, ende mijn bloedt drinkt,
blijft in my, ende ick in hem.

Weg niet teghenstaende terstont naer dit/ spre-
kende alleen van het broodt/ seght wederom: Die die
broodt eet, sal eeuwelijck leven.

Hier is nu de guesite hoe dit kan saemen staen/
dat alle de ghene die het broodt oft vleesch Christi
sullen eten/ sullen eeuwelijck leven/ ende noch-
tans dat-se niet en sullen leven ten zy dat-se sae-
men oock drincken sijn bloedt/ want is het waer
dat alle de ghene die het vleesch alleen eten/ het
eeuwigh leven hebben/ hoe kan het waerach-
tig sijn dat-se het eeuwich leven niet en sullen
hebben/ ten zy dat-se saemen het bloedt drin-
cken.

Om desen teghen-stijft te outgaen/ ende de eeu-
wighe waerhejdt selve in 't een of het ander/ van
waerhejdt niet verdacht te maecken/ moet men
nootdruelijck een van beyden hier segghen/ te we-
ten: ofte dat Christus hier gesproken heeft van twee
25

desleg

derley soorten van menschen / ofte wel / dat hy de Communie onder eene / ofte twee ghebaenten vry heeft ghelaren.

Spreekt hy van tweederley soorten van menschen? so is de sache klaer / want dit en konnen gheen andere sijn als Priesters en Leeken. Inder voeghen dat het vleesch ende bloedt te saemen zy vooz de Priesters / het vleesch vooz de Leeken / ende alsoo ist beyde waerachtigh het ghene Christus hier seght / want dan ist desen sin: De Priesters die het lichaem Christi eten ende sijn bloedt drincken / sullen eeuwelijck leben / ende de Leeken / die sijn lichaem eten / sullen het eeuwigghen leven hebben; alsoo staen de spreucken Christi seer wel te saen.

Doch indien jemandt dit niet en wilt aennemen / soo moet hy van nootsakelijck roestmen dat Christus de Communie onder eene ghebaent / ofte twee / vry heeft ghelaten: Want dan en ist wederom in de woorden Christi gheen tegenstrijt. De wijle alsdan hier niet anders gheseyt wort / als / 't zy dat ghe saemen het lichaem eet ende saemen het bloedt drinckt / 't zy dat ghe het lichaem alleen eet / ghy sint eeuwelijck leben: Dit staet nu constantlijck saemen / ende beyde is waerachtigh.

Maer hier op soude jemandt konnen segghen: Indien Christus soo in 't ghemeen spreekt / volghet dat oock de Priesters het lichaem alleen moghen ontfanghen sonder den kelck / 't welck nochtang de Catholyke Kercke noyt en sal roestmen.

Ick antwoorde dat dit niet en volghet / want dat dat hy hier Ioan. 6. beloofte hadde het h. Sacrament van sijn lichaem en bloedt in te stellen / wannere hy nu tot de instellinghe self was ghekomen / heeft hy ghezoont niet de daer selbe / ghelijck wy boven heertoont hebben / dat hy van de Priesters beyde de ghebaenten wilde ghenudt hebben / Daerom ist als sy souden Sacrifice offeren: Want / want het Sacrifice en is het aen de Priesters niet ver-

worden te Communifceren onder eene ghedaente al-

hier heeft dan Christus met de daet selbe ghes-
 eent dat hy *Ioan. 6.* laetende de Communte vyz on-
 der eene ghedaente ofte twee / niet ghesproken
 in had bande *Priesters* / maer alleen van de *Lee-*
ken.

Als maerke nu mijne slot-reden aldus: Christus
 seght hier uydruckelijck dat de ghene die het lic-
 ham alleen eten sal / het eeuwiggh leven sal hebben /
 soen is het dan niet nootsaekelijck beyde de ghe-
 daente nutten om het eeuwiggh leven te hebben;
 nu / het ghene niet nootsaekelijck is / staet vyz /
 soe heeft dan Christus de Communte onder eene
 ghedaente ofte twee / vyz ghelaeten / niet booz de
Priesters als sy souden *Sacrificie* doen (want con-
 trarie heeft hy ghetoonc in de instellinghe des *S.*
Sacraments) ergo alleen booz de *Lecken*: Maer
 ghene dat vyz staet en is gheen ghebodt / o-
 vervolcy en heeft de *Kercke* gheene verbintenisse
 upt kracht van eenigh ghebodt / om beyde de ghe-
 daenten aan de *Lecken* te gheben / noch dese / om
 te selbe 't ontfanghen.

Ter contrarie / segghen de Calvinisten, Christus
 seght: Myn vleesch is waerlijck spijs, ende mijn bloede
 waerlijck dranck. Daer nu *spijs* en *dranck* saemen
 ghehoegghen voozghestelt worden om te nuttigen /
 soe leert het hem selben dat oock het aenbevolen
 eten en drincken / moeten als te saemen gaende ac-
 ten / verstaen werden; te meer / om dat Christi oogh-
 merk hier is in die woorden te toonen / dat in hem
 te vinden is een volkomen hoetsel onser zclen / spijs
 te booz den hongher / dranck booz den dorst / niet
 spise alleen / ofte dranck alleen / maer spise ende
 dranck te saemen.

Dit is al te bergheefs ghepraet: Want hoe sullen
 wy de Calvinisten bewijfen upt de woorden Christi
 dat hy *spijs* ende *dranck* soo nootsaekelijck te sae-
 men ghehoegghen wilt hebben / dat men het een geen-
 ding scheidt en mach van het ander? 't is waer /

hy stelt saemen spijs ende dzanck booz/maer te bo-
 ten hadde hy tot tweemaal toe/ ende daernaer noch
 een-mael/de spijs alleen boozgheselt/als ghenoech
 saem om saligh te worden:soo heeft dan Christus sel-
 ve de spijs vanden dzanck asghesondert ende van
 de spijs alleen ghezept / dat hy het eeuwighe leven
 sal hebben die de selve sal nutten / eben als hy dit
 seght van de spijs ende dzanck saemen ghenomen/
 volghet dan dat Christus selve het nutten vande spijs
 en dzanck te saemen / niet booz nootzakelijck ghe-
 houden en heeft om het eeuwighe leven te hebben/
 aenghesien dat hy oock dit belooft aen de ghene die
 de spijs alleen sullen nutten : ende om klaar te coo-
 nen dat dit sijn ooghe-merck was / en heeft hy dit
 niet alleen gheseyt van de spijs eer hy eentigh ghe-
 wach vande dzanck maecte/maer oock daernaer/
 als hy nu de spijs ende dzanck hadde saemen ghe-
 hoeght / is ghebleven hy het ghene hy te vozen ghe-
 seyt hadde / te weten : Die dit broodt eet sal inder eeu-
 wigheyt leven. Wat is dit anders te segghen/ als al-
 hoe-wel ick v.l.gheseyt hebbe dat de ghene die mijn
 vleesch eer ende mijn bloedt dzinck het eeuwighe
 leven sal hebben / nochtans weet dat ghe dit leven
 oock kont bekomen dooz het eten van mijn vleesch
 alleen:

Hier uyt blijkt wederom dat de Kercke ghetru-
 de het lichaem Christi alleen aen de ghemeente/ het
 ooghe-merck van Christus selve ghevolghet heeft/ ende
 hier-mede aen de saligheyt van de Christenen
 het minste niet en ontrect/ aenghesien dat hi
 volghens het segghen Christi, de volkomen salighe-
 heyt konnen bekomen dooz het nutten van het li-
 chaem alleen.